

СОЦИОЛОШКИ ПРИСТУП И НАУЧНО ПОСРЕДОВАЊЕ У СПОРТУ

ДРАГАН КОКОВИЋ, БОРИС ЛАТИНОВИЋ
Универзитет у Новом Саду

Кореспонденција:

Prof. dr Dragan Koković
Универзитет у Новом Саду, Србија
E-mail: kokovic@ff.uns.ac.rs
Dr Zorana Đinđića 2, 21000 Novi Sad, Serbia

Резиме: Са социолошког становишта, поготово у ситуацијама кад се живот повлачи на све ужи понтон око кога хуманист треба да се бори у „води до кољена“, идеја да се наука и на подручју спорта примјени у хуманитарне сврхе добија све више присталица. Наглашавању овакве оријентације допринијело је сазнање и околност да је наука доведена у ситуацију да недостојно служи туђем користољубљу, да се претвара у средство против хуманитета и вриједности и да се све више преобраћа у увјежбаност, некритичну послушност и институционалну моћ. У односу на раније, традиционално схватање спорта, чини се да је потребно рећи шта се подразумева под савременим спортом. У питању је један еластични епитет који више говори о ономе ко га употребљава, него о појави о којој је ријеч. Зато би увијек требало разграничити о којој врсти спорта се говори, шта се подразумева под спортом итд. Социологија у својим анализама узима у обзир ове специфичности покушавајући да одговори на питања зашто је спорт тако популаран. Као начин производње друштвеног живота, спорт производи побједнике и поражене, а све то произлази из репродукције супарништва и такмичарског духа. Он поприма одређене садржаје, карактер, правце и вриједности у зависности од конкретно историјских услова, структуре друштва у чијим се оквирима развија. Спортска такмичења, на различите начине, изражавају вриједности и односе који реално постоје у друштву и међу људима.

Кључне ријечи: спорт, социолошки приступ, научно посредовање, друштво, такмичење.

Увод

Сужавања подручја игре и губљење играчког елемената јесте највећа замка и загонетка у спорту и садржана је у питању: Јесу ли спортисти они који се, тек с времена на вријеме презирући сваки напор, препуштају некој игри на отвореном, они који се баве њиме само ако су приморани, или они који су само посматрачи?

Најприје се морамо запитати да ли је спорт благослов или проклетство, трагикомедија или драма,

SOCIOLOGICAL APPROACH AND SCIENTIFIC MEDIATION IN SPORTS

DRAGAN KOKOVIĆ, BORIS LATINVIĆ
University of Novi Sad

Correspondence:

Dragan Koković, PhD
University of Novi Sad, Serbia
E-mail: kokovic@ff.uns.ac.rs
Dr Zorana Đinđića 2, 21000 Novi Sad, Serbia

Summary: From a sociological point of view, especially in situations when life pulls in all the narrow pontoon around which humanist should fight the “leading up to the knee,” the idea that science in the field of sports should be applied for the humanitarian purposes gets more and more supporters. Highlighting this orientation has contributed to the knowledge and the fact that science has brought the situation to serve other unworthy greed, it turns into a tool against humanity and values that increasingly transform the level of training, uncritical obedience and institutional power. Compared to before, the traditional understanding of sport, it seems that it is necessary to say what is meant by the modern sport. It is a flexible label that says more about who is using it, than it does about the phenomenon in the question. Therefore, it should always distinguish what kind of sport it is about, what is meant by the sports and so on. Sociology in our analysis takes into account the specifics of trying to answer the question of why the sport is so popular. It is understood as a method of production of social life, sport products, winners and losers, and all that comes from playing, rivalry and competitive spirit. It takes a certain content, character, direction and values, depending on the specific historical conditions, the structure of society in whose framework it develops. Sports competitions in various ways, express the values and relationships that actually exist in society and mankind.

Keywords: sport, sociological approach, a scientific commission, company, competition.

INTRODUCTION

Narrowing the field of play and losing of the gaming elements is the biggest trap and riddle in the sport and is contained in the question: Are the athletes that they are, just from time to time despising every effort, giving in to a game in the open, those who deal with it if they are forced, or those who are just observers?

First, we must ask whether the sport is a blessing or a curse, a tragic comedy or drama, prestige and performance for mass, athletes and heroes or victims.

престиж или представа за масе, а спортисти хероји или жртве. Експерти, научници, спортски менаџери, спортисти, предагози, социолози, психолози у други учесници у спорту имају различита гледишта.

Неопходно је извршити одређену рedefиницију неких циљева спорта и чак једно семантичко реструктурирање појма спорта. Спорт је безкомпромисна борба за побједу, за рекорд – говоре спортисти додајући при том да је то, коначно борба за част земље која се представља. Спорт није само такмичење него и систематска припрема (тренинг), својеврсни начин живота подређен достигнућима спорта – говоре тренери. Спорт – то је публика, маса која ишчекује драму, неизвесност исхода борбе између супарника – говори публика. Спорт је средство задовољавања потреба у спортској борби, могућност да се реализују и испоље агресивни инстинкти, да се испусти вишак енергије и негативних емоција – мишљења социолога и социјалних психолога.

Данас се за спорт, кроз праћење и навијање, занима више од половине човјечанства на земаљској кугли. Међу онима који се интересују налазе се људи различитог пола, узраста, културног и интелектуалног нивоа, различитих политичких и религиозних убјеђења итд. Одговорити на питање, зашто је спорт тако популаран представља анализу многобројних функција које он данас поприма и потребе које задовољава (средство физичког усавршавања, али и задовољавања државног престижа, средство рекламе, простор слободног времена итд.).

СОЦИОЛОШКО ОДРЕЂЕЊЕ СПОРТА

Дуго је проблематика спорта и спортске праксе била „запуштена“ и теоријски необрађена. У дефинисању се полазило од најразноврснијих критеријума. Тај распон кретао се од одређења спорта као шале, забаве, игре, „култа интензивног мишићног напора“, борбе, страсти, нагона, па све до схватања спорта као институционалне сфере, која се уобличила са настанком индустријско – урбанистичке цивилизације, гдје спорт постаје најразвијенији институционални облик физичке активности.

Постоје многобројне дефиниције спорта, најчешће противрјечне и парадоксалне. Томе нарочито доприноси неодређени појам „спортска игра“ и тврдње да је спорт игра. Једна група истраживача истиче да је спорт борба човјека са самим собом, другим човјеком и природним препрекама (силама природе). Други наглашавају да је спорт васпитна друштвена институција прожета игром, а чији је циљ физичко и ду-

Experts, scientists, sports managers, athletes, sociologists, psychologists, other participants in the sport have different views.

It is necessary to make certain redefinition of some of the objectives of sport and even a semantic notion of restructuring the sport. Sport is uncompromising fight to win, for the record - mostly athletes, adding at the same time that it finally fight for the honor of the country that it represents. Sport is not only a competition but also a systematic preparation (training), a kind of way of life that is subordinated to the achievements of sport - mostly coaches. Sport - to the audience, the crowd that waits for the drama, suspense outcome of the struggle between the rival - speaking audience. Sport is a means of meeting the needs of combat sports, the ability to realize and express their aggressive instincts, to drain excess energy and negative emotions - reviews of sociology and social psychologists.

Today, in the sport, through the monitoring and winding, more than half of humanity on Earth is interested in. Among those who are interested, there are people of different gender, age, cultural and intellectual level, different political and religious beliefs and so on. To answer the question, why the sport is so popular represents the analysis of many functions that takes on today and that meets the needs (physical training tool, but also meeting the state prestige, advertising agent, area of leisure time, etc...).

SOCIOLOGICAL DETERMINATION OF SPORTS

Long the issue of sport and sports practice was “abandoned” and theoretically unprocessed. In defining it, the starting point was the most diverse criteria. The range was from the definition of sport as a joke, fun, games, “the cult of intense muscular effort,” struggle, passion, drive, and all the understanding of sport as an institutional sphere, which shaped the emergence of industrial - urban civilization, where the sport is becoming the most developed institutionalized form of physical activity.

There are many definitions of sport, usually contradictory and paradoxical. That particularly contributes to an indefinite term “sports game” and claims that it is a sport game. One group of researchers pointed out that the sport is a struggle of man with himself, another man and natural barriers (forces of nature). Others point out that sport is an educational social institution imbued with the game, and for physical and spiritual development of personality. The third define sport as rational activity, the totality of achievement in a particular area

ховно усавршавање личности. Трећи спорт посматрају као рационалну дјелатност, свеукупност достигнућа у одређеном подручју друштвеног живота и сл.

Феномен спорта, привукао је пажњу многих милиона. Они су покушали у социолошким термина објаснити бар неке аспекте те појаве. Тако је Спенсер у спорту прије свега видио лични механизам апсорпције и трошења вишкова животних енергија људи. Мекдагл је спорт посматрао као облик изражавања једног од темељнијих људских нагона, укоријењеног у структури људске свијести, тј. нагона супарништва. Други тврде да је спорт у условима савременог друштва прије свега друштвено условљен и одобрен начин изражавања и задовољавања потребе развијања физичке снаге и способности људи, које се иначе све више потискују и ограничавају у савременом индустријализованом свијету.¹

Свака темељнија и цјеловитија социолошка перцепција и аналитика спорта, мора имати у виду чињеницу да спорт (као и други друштвени феномени) представља једно живо и динамично подручје које се развија и мјења, односно доживљава мање или веће промјене. Социолошко одређење спорта представља један од фундаменталних критеријума у ваљаном просуђивању спортске праксе и њених развојних тенденција.²

Спорт је друштвена појава, која по много чему постаје уносна дјелатност и то не само за извођаче (врхунске спортисте), већ и за све остале који га окружују. Он паралелно постаје и облик друштвене девијације, али на парадоксалан начин друштвено прихваћене.

Спорт као игра

Игра се схвата као дјелатност која подразумјева задовољство и остваривање суштине човјека. Одређење спорта помоћу игре значи да се пажња не усредсређује на објективне параметре, него на субјективне моменте који су повезани са процесом спорта. Може се рећи да се спорт не одређује кроз оно што значи за публику него кроз оно што значи за спортисте, појединце који се активно баве спортом. Може се закључити: спорт се не може одредити кроз игру као неку непродуктивну дјелатност зато што се оквирима таквог одређења покушавају супроставити различите ствари – постојећа објективирани друштвена дјелатност са субјективним смислом који та дјелатност поприма у одређеној ситуацији. За спортисту спорт

of social life and so on.

The phenomenon of sport has attracted the attention of many thinkers. They tried to explain in the sociological term at least some aspects of this phenomenon. That is how Spenser in sport, primarily, saw personal mechanism of absorption and spending of surplus of vital energies of people. Mekdagl observed the sport as a form of expression of one of the more fundamental human impulse, rooted in the structure of human consciousness, i.e. impulse of rivalry. Others argue that the sport in contemporary society is primarily socially conditioned and approved way of expressing and serving the needs of developing physical strength and people skills, which are normally more suppressed and limited in the modern industrialized world.

Any thorough and more comprehensive sociological perception and analytics sport, must take into account the fact that the sport (as well as other social phenomena) is a lively and dynamic area that is evolving and changing, and experiencing minor or major changes. The sociological definition of sport is one of the fundamental criteria for a valid judgment of sports practice and its development trend.

Sport is a social phenomenon, which in many ways is becoming a lucrative business not only for the performers (athletes), but for all others who surround it. It simultaneously becomes a form of social deviation, but in a paradoxical way socially acceptable.

Sport as a game

The game is seen as an activity that involves pleasure and the realization of the essence of man. Definition of sport with the game means that the attention is not focused on objective parameters, rather than on subjective elements which were linked to the sport. It can be said that the sport is not determined by what it means for the audience but through what it means for the athletes, individuals who are actively involved in sports. It can be concluded: sport cannot be determined through the game as a non-productive activity because within such determinations it is being tried to confront a variety of things - existing objectified social activity with a subjective sense that this activity takes on a particular situation. For athletes sport is not a game, not a preparation for life; For them, the sport is life. Top sport is a passion, drama, stress, and productive activity. Elements of the toy business, sport is lost its foundation. In today's time define the sport with the game, it seems, as the attempt which does not lead to consideration of its essence.

¹ Врцан, С. *Спорт и насиље данас у нас*. Напријед, Загреб (1990). стр. 13

² Радош, Ј. *Филозофија спорта*. Каирос, Сремски Карловци (2010). стр. 70

није игра, није припрема за живот; за њега је спорт живот. Врхунски спорт је страст, драма, стрес, али и производна дјелатност. Елементе играчке дјелатности, спорт је изгубио као свој темељ. У данашњем времену дефинисати спорт помоћу игре, чини се, да је покушај који не води сагледавању његове суштине.

Спорт као физичко вјежбање

Физичко вјежбање (физичка активност) се често узима као суштинска одредница спорта. Не треба заборавити да спорт и физичко вјежбање имају различито упориште. Физичко вјежбање проистекло је, прије свега, из радне дјелатности, као дјелатност која се искључиво користи за васпитне циљеве. Спорт своје почетке и своје начело заснива на имитацији основних кинезиолошких радњи на обрасцу култа, иницијацији и најранијим светковинама. Не може се прихватити да је физичко вјежбање одлучујући квалитет у дефиницији спорта; па има мишљења да га је могуће изоставити као одредницу спорта. Физички напор и вјежбање у дефинисању спорта не може бити значајна детерминанта за његову типолошку специфичност, јер и друге дјелатности (привредне, војне) претпостављају наведене карактеристике.

Спорт као васпитна дјелатност

Друштво организује активности да би појединца припремало за друге дјелатности. Спорту се придаје значајно мјесто у тим процесима. Васпитање значи његовање, гајење, то је целокупност утицаја свих друштвених институција и социјалних група на формирање личности. Друштво користи спорт као средство васпитања човјека – конкретније физичко васпитање. Физичко и духовно усавршавање као активност сама по себи, није одлика, спортске дјелатности. Савремени спорт и његов развој свједоче да се физичко савршенство занемарује и редукује у корист огољеног резултата.

Спорт као такмичарска дјелатност

Најкарактеристичнија специфичност савременог спорта је такмичење. Спорт производи побједнике и побјеђене. Уколико би изгубио такмичарски смисао, спорт би, у ствари, негирао своју темељну карактеристику. Језгро врхунског спорта представља хијерархизовани систем такмичења. Спорт најчешће подразумева извјестан период стицања вјештина, умијећа, снаге, издржљивости, окретности, умјешности, смијелости, што може ићи до ризика. Спорт је махом укључивао и побједничко афирмисање над противником, самим собом, временом, простором итд.

Sport as physical exercise

Physical exercise (physical activity) is often taken as the essential element of sports. We should not forget that sport and physical exercise have a different footing. Physical exercise has come primarily from operating activities, an activity that is used solely for educational purposes. Sport its beginnings and its principle based on imitation of basic kinesiology actions on the form of the cult, initiation and the earliest celebrations. Unable to accept that physical exercise is decisive quality in the definition of sport; and is of the opinion that it is possible to omit a determinant of sports. Physical exertion and exercise in defining sports can be an important determinant of its typological specificity, as well as other activities (economic, military) assume the following characteristics.

Sport as an educational activity

The company organizes activities in order to prepare individuals for other activities. Sport is given an important place in this process. Education means the cultivation, growing it, the totality of the impact of social institutions and social group on the formation of personality. The Company uses sport as a means of educating a man - specifically physical education. Physical and spiritual development is an activity in itself, not to feature sports activities. Modern sport and its development witnessed that physical perfection is ignored and reduced in favor of bare results.

Sport as a competitive activity

The most characteristic specificity of modern sport is a competition. Sport produces winners and the conquered. If we lose the meaning of competitive, sport would, in fact, deny its fundamental characteristics. The core of professional sport is a hierarchical system of competition. Sport usually involves a certain period of acquisition of skills, skills, strength, endurance, agility, assuming risks. Sport is mainly included in the affirmation of winning over the opponent, yourself, time, space, and so on.

SCIENTIFIC AND MEDIATION IN SPORT

Science is a coherent system of knowledge of objective reality which is primarily a function of meeting the specific needs and solving practical problems. It often does not show its use; that wisdom lies beyond, and is provided by observation. It is a common observation that science is more "penetrating" the sport. Here we have in mind the so-called Applied Sciences; its "bare"

НАУЧНО ПОСРЕДОВАЊЕ И СПОРТ

Наука је кохерентни систем знања о објективној стварности који је, прије свега, у функцији задовољавања одређених потреба и рјешавања практичних проблема. Она често не показује своју употребу; та мудрост лежи изван ње, а добија се посматрањем. Уобичајена је констатација да наука све више „продире“ у спорт. Овдје се има у виду тзв. примјењена наука; њена „огољена“ примјењеност може довести (и доводи) до опасног заборав да се наука заснива на људским вриједностима, тј. да је и сама одређени систем вриједности.

Наука није вриједносно неутрална; научник је свјестан да у вриједносна становишта улазе заједничке основне вриједности наше културе, као што су нпр. поштење, хуманост, поштовање јединки, социјалне службе, демократско поштовање права јединке да сама доноси одлуке макар оне биле погрешне, очување живота и здравља, ублажавање бола, одавање признања кад признање треба одати, спортско понашање, „честитост“ итд.³

Разумљиво је да су „објективност“ и „непристрасно посматрање“ фразе које треба поново дефинисати. Подјела рада и ужа специјализација утицале су на науку да се све више вриједносно ангажује, да све више постаје позитивистичка и да се бави истраживањем циљева које су други дефинисали.

Уски оквири струке успјели су да опасно спутају интересовање научника, да их учине индиферентним према свим друштвеним циљевима, створивши тако читав слој малограђана који своју вјештину продају оном ко више понуди. С друге стране, наука не успијева да понуди поуздан одговор о судбини сопствених достигнућа, о правцима њихових отијелотворења; она, другим ријечима, не успјева да назре тренутак у коме њена жељена употреба постаје злоупотреба, тренутак у коме процес њене употребе постаје реверзибилан. Не треба заборавити да је наука једно од средстава сазнавања природне и друштвене стварности. Она је повезана са подјелом рада која изискује различите врсте људи, различите укусе, различите моћи и умјећа. Постоји неколико важних принципа науке који се манифестују на свим подручјима истраживања:

- не смије постојати једнодимензионални и монистички притисак, јер је то стварна опасност за науку; просто речено, научници разних профила потребни су једни другима, без обзира што имају различите приступе и афинитете;

³ Cox, R.H. *Sport psychology: concepts and applications*. McGraw Hill (2002). стр. 91

can lead (and leads) to hazardous forgetting that science is based on human values. That is a certain value system.

Science is not value-neutral; scientist is aware that the point of the securities included common core values of our culture, such as. honesty, humanity, respect for individuals, social services, democratic respect for the rights of individuals to make their own decisions even if they are wrong, the preservation of life and health, relieve pain, acknowledging your note should be made, sportsmanship, “honesty” and so on.

It is understood that the “objective” and “unbiased observation” phrases should be redefined. Division of labor and sub-specialization influenced the science that is increasingly engaged in values, that is increasingly becoming a positivist and examines the goals that others have defined.

The narrow frames of the profession have managed to restrain dangerous interest of scientists, to make them indifferent to all social goals, thus creating a layer of parvenus who sell their skills to the highest offer. On the other hand, science fails to provide a reliable answer about the fate of their own achievements, their directions; it, in other words, fails to glimpse a moment in which its intended use becomes abuse, the moment in which the process of its use becomes reversible. We should not forget that science is one of the means of knowing the natural and social reality. It is associated with the division of labor that requires different types of people, different tastes, different powers and the art. There are several important principles of science, which are manifested in all areas of research:

- must not exist one-dimensional and monistic pressure, because it is a real danger to science; simply put, scientists of various profiles need each other, no matter what are the different approaches and preferences;

- Science in its broadest sense allows differences in preferences; these differences perceive science as a symphony, a bare one-dimensional is converted into monotony and exclusivity;

- For science there is a great danger to the segment of reality that is being studied, subjectivity it applies, prejudices, interests and expectations; physicist, biologist, sociologist, psychologist, by virtue of their choice, according to substantially differ in important points of consideration of the same problem;

- It is reasonable to expect that science should be defined differently, its methods, goals and values;

Human integrity of scientists, the power of the

• науку у њеном најширем смислу омогућују разлике у афинитетима; те разлике сагледавају науку као симфонију, а огољена једнодимензионалност је претвара у монотонију и искључивост;

• за науку је велика опасност да се на сегмент стварности који се изучава пројектују сопствени укуси, предрасуде, интереси и очекивања; физичар, биолог, социолог, психолог, већ самим својим избором, показују да се суштински разликују у важним тачкама сагледавања истог проблема;

• оправдано је очекивати да различито дефинишу науку, њен метод, циљеве и вриједности;⁴

Људски интегритет научника, снага моралног чина, стваралачка аутономија, требало би да створе простор у коме би научник могао да се одупре свакоме ко жели да га злоупотреби, тј. да га оријентише према нежељеним вриједностима, према моралној неосјетљивости. Сви ови захтјеви не могу се посматрати независно од друштвеног контекста, конкретних друштвених односа, начина производње, живота, хегемоније и доминације у одређеном друштву.

Данас се у спорту говори о људима израђеним по наруџбини; питање је да ли је то само морални преступ науке или њена некритичка примјена која није могла да узмакне духу профита, да од врхунског спортисте створи машину која ће стално побјеђивати и која ће бити везана за систем. Ако наука не зна за границе сопствене неупотребљивости и примјене, ризикује да се искористи за циљеве, а научник који не контролише своју стваралачку моћ може лако да се људски и стваралачки изгуби у њој. И сувише се често превиђа да су први теоретичари науке наглашавали да она мора дјеловати у складу са основним хуманистичким визијама.

Спорт је у основи контролисана агресија. То је посебно карактеристично за колективне спортове, гдје се екипе све више организују по систему војних формација. Ипак, спорт и поред свих тих бесомучних ударања током утакмица се може назвати борбом, али никако ратом. Спорт се чини рјешењем за многе неспоразуме у друштву, али и у породици. Најзад, спорт је питање престижа саме личности. Без обзира на сва искушења, спорт постаје и питање државе и друштвених система.⁵

За савремени тренутак то је од посебног значаја, јер научна етика прожима све области људске свакодневице. Расправе о научним проблемима на подручју

moral act, creative autonomy, a space should be created in which a scientist could not resist anyone who wants to abuse, i.e. to be oriented toward unwanted values, according to the moral insensitivity. All these requirements cannot be considered independently of the social context of specific social relations, modes of production, life, hegemony and dominance in a particular society.

Today, the sport is about people made to order; the question is whether this is only a moral offense of science or its uncritical application that could not retreat spirit of profit, to the top athletes as a machine that will constantly winning and that will be attached to the system. If science does not know the limits of its own uselessness and applications, risk used for the objectives, a scientist who does not control his creative power can easily be human and creatively be lost in it. I too often overlooked that the first theorists of science emphasized that it must act in accordance with the basic humanistic vision.

Sport is basically controlled aggression. This is particularly the case for team sports, where the teams are increasingly organized according to the system of military formations. However, sport in spite of all these, possessed people hitting during games can be called a battle, but not war. Sport appears to be a solution to many misunderstandings in society, but also in family. Finally, sport is a matter of prestige of figures. Despite all the temptations, sport becomes a question of state and social systems.

In recent times it is of particular importance, because the scientific ethic pervades all areas of everyday human life. Discussions of scientific problems in the field of sport must be based on the human being as a whole, its needs and value orientations. The sudden development of science and its application in sport show how it aims to:

- serve the purpose of achieving top results, winning medals;
- allow athletes to submit and survive the efforts to which their bodies are exposed;
- athletes wishing injury that could hinder them in achieving the expected results.

Science is, in short, instrumental and focused on results. Understanding and determination of the science of the sport only in terms of efficiency cannot ignore its humanistic dimension in the fight against the abuse of sport and athletes.

It has not been sufficiently brought into question that the entire system of relations is built of one's own

⁴ Жугић, З. *Увод у социологију спорта*. Свеучилиште у Загребу, Загреб (1996). стр. 190-191

⁵ Стојковић, С. *Убија ли спорт*. Филип Вишњић, Београд (1989). стр. 17

спорта морају полазити од човјека као цјеловитог бића, његових потреба и вриједносних оријентација. Нагли развој науке и њена примјена у спорту показују како она има за циљ да:

- буде у функцији постизање врхунских резултата, побједа освајањем медаља;
- да омогући спортисти да поднесе и преживи напоре којима је његов организам изложен;
- да жалећи повреде спортисте које могу да га омету у постизању очекиваних резултата.

Наука је, укратко, инструментализована и усмјерена ка резултату. Схватање и одређивање науке о спорту само са аспекта ефикасности може занемарити њену хуманистичку димензију у борби против злоупотребе спорта и спортиста.

Она још није у довољној мјери довела у сумњу тај комплетан систем односа, није изградила ни један сопствени критеријум одређивања граница могућности људског организма, граница резултата који се постижу људским напором, имајући у виду све оне аномалије које при одређеним напорима настају и које могу бити извор сталних здравствених проблема спортисте у току и последице завршене каријере.

Умјесто да устане против препарата, анаболика свих врста, наука се бави проблемом како да се ови препарати боље растворе у организму, како да се повећа њихово дејство, а да, истовремено, измакну допинг – контроли која је установљена да би, за јавност, све било „регуларно“.

Оваква организација науке имала је за последицу да она у своју организациону структуру интегрише биологију, психологију и медицину спорта, док социологију, као критику злоупотребе спорта, дуго времена није уважавала. Нагли развој науке на пољу спорта, које је заиста непрегледно, створио је велики раскорак између научних открића и оних који то треба да примјене у пракси.

Такмичарски спорт уопште, не само професионални него и полупрофесионални, па донекле и аматерски, одступа у различитим елементима од првих својстава игре као спонтано креативне самодјелатности.⁶

Тренери су све више „бомбардовани“ великим бројем неповезаних информација, разноликих и специфичних, које не могу да синтетизују и примјене у својој практичној дјелатности. Истовремено они нису вјешти у коришћењу научних података, свјесни су само тога да им треба права, тачна, благовремена, практична информација коју могу примјенити у тре-

criteria for determining the limit possibilities of the human body, the limit results that are achieved by human effort, bearing in mind all those anomalies that occur in some effort and that can be a source of permanent health problems in athletes during and after the completion of their career.

Rather than stand up against preparations, anabolic of all kinds, science deals with the problem of how to get these products be better solutions for the body, how to increase their influence, and, at the same time, get out doping – for which control has been established that, for the public, all considered “regular”.

This kind of organization of science has had the consequence that those who in their organizational structure integrate biology, psychology and sports medicine, and sociology, as well as criticism of abuse of sport for a long time, failed to acknowledge. The sudden development of science in the field of sports, which is really messy, has created a large gap between scientific discoveries and those which need to be applied in practice.

Competitive sport in general, not only professional but also semi-professional, is amateur and somewhat deviates in various elements from the first game properties as spontaneous creative activity.

Coaches are more “bombed” with a large number of unrelated information, diverse and specific, that they cannot synthesize and use in their practical activities. At the same time they are not skilled in the use of scientific data, they are aware only that they have the right, correct, timely, practical information that can be applied in the training process. Now there is a problem of the systematization and use of what was other already found (in physiology, biochemistry, psychology, sports) but in the search for a new one.

Errors in training are often a result of ignorance of still quite basic biological principles. With the lack of biological factors, other factors should be emphasized (psychological, educational, social). Science, the one about the sport, must be in the service of emancipation, starting and operation of a new understanding of physical and sports education.

The ethics of scientists, whose consciousness is most active in the world today, comes to the fore. It is dangerous now that the background of our lives, discoveries in medicine, mental health, psychology, and sociology changed in ways that have the greatest impact on the relations between human beings. Our habits, especially our habits of thought are deeply changed.

In every field of human activity and ways of life, from economics to sports, it is important to learn how to

⁶Божовић, Р. *Социологија и спорт*. Универзитет Црне Горе, Подгорица (2009). стр. 82

нажном процесу. Сада проблем постоји више у систематизовању и коришћењу онога што је већ изнађено (у физиологији, биохемији, психологији спорта) него у тражењу новог.

Грешке у тренингу често су још увијек последица непознавања сасвим основних биолошких законитости. Уз непознавање биолошких чинилаца, треба истаћи и друге (психолошке, педагошке, социолошке). Наука, па и она о спорту, мора бити у служби еманципације, функцији новог започињања и размјевања физичког и спортског образовања.

Етика научника, чија је свијест најактивнија у данашњем свијету, долази до пуног изражаја. То је најопасније сада кад се позадина наших живота, открићима у медицини, менталном здрављу, психологији и социологији мјења на начине који највише утичу на односе између људских бића. Наше навике, посебно наше навике мишљења дубоко се мјењају.⁷

У сваком подручју људске дјелатности и начина живота, од економије па до спорта, учимо како да правилно процијенимо дјеловање других, само ако између осталог разумијемо њихове мотиве. Научна достигнућа у спортској пракси морају се разумијевати и вриједновати. Увођење научних резултата у спортску праксу могуће је само тјесном узјамном везом научних истраживања и праксе, јер улажење у праксу научног резултата није мање сложен задатак од његовог добијања кроз научна истраживања, при чему се откривене чињенице не смију бркати са активношћу која их открива. Њихова примјена ствар је савјести и људског хуманизма.

СОЦИОЛОШКИ ПРИСТУП СПОРТУ

свака људска дјелатност има за циљ задовољавања одређене потребе. У друштву приватне својине и робне производње и спорт постаје капитал, односно, професионализује се, поприма комерцијалне наносе и ту се морају сви устроити и прилагодити у будућности.

Тражећи одговоре на постављање питања, социолози констатују да се привлачност спорта огледа у слjedeћем:

- Спорт као физичка активност је плодотворан због развоја индивидуалних физичких снага и као такав привлачан је за цјелокупну популацију, посебно за младе људе;

- Као игра и забава, спорт испуњава слободно вријеме младих, ствара задовољство и подиже радост живљења;

⁷ Coalter, F. *A wider social role for sport*. Taylor&Francis (2007). стр. 148

properly judge the performance of others, if among other things, understand their motives. Scientific achievements in sports practice must be understood and valued.

SOCIOLOGICAL APPROACH TO SPORTS

Every human activity aims at meeting the specific needs. In a society of private property and commodity production, the sport too becomes capital and acquires commercial cause and for that reason all should adapt in the future.

Searching for answers to questions, sociologists recognize that the attraction of sport is reflected in the following:

- Sport as physical activity is fruitful for the development of individual physical strength and, as such, is appealing to the whole population, especially for young people;

- The fun and games, sport meets youth leisure, creating pleasure and joy of living increases;

- Sport is an activity that is tested and confirmed by our own opportunities, facing new challenges and adventures of life. It is a kind of laboratory experiment with new life experiences;

- Sport is voluntary and non-inciting socializing; it achieves specific team individuality and togetherness (willingness to cooperate, the ability to sacrifice);

- For some individuals and groups, sport is attractive as a business, profession, and trade that got its important place in the social division of labor;

- Sport attracts young as business and form of business that makes a significant and sometimes above-average income; function of sport manifests itself in the status consumption;

- Sport as a spectacle attracts a large number of people; thanks to the spectacle that is consumed like any other commodity, has developed sports tourism as a new "traveling mankind";

- Sport attracts young people because of their ritual, which is repeated in sports arenas, producing its heroes and victims;

- Sport is a form of verbal communication through which one can send and receive messages (symbols, movements, body language, facial expression, etc.)

- Sport is the channel of social mobility and recognition; becomes even more important when other institutional channels are closed for social promotion of youth;

- Sport creates its own idols, stars of sport with which many identify; produced idols have a rapid wear and are short-lived;

- Sport is attractive because it is seen as something extraordinary, unusual and non-routine;

- Sport is "involved in a particular social situation" of economics, politics, culture, propaganda, etc.

- Спорт је активност која искушава и потврђује властите могућности, суочава с новим изазовима и животним авантурама, тј. он је својеврсна лабораторија у експериментирању новим животним искуствима;

- Спорт је добровољно и ненаметнуто дружење; у њему се остварује специфична спрега индивидуалности и заједништва (спремност за сарадњу, способност да се жртвује);

- За неке појединце и групе, спорт је привлачан као посао, професија, као обрт који је добио своје значајно мјесто у друштвеној подјели рада;

- Спорт привлачи младе као бизнис и облик привређивања који доноси значајно, а понекад и надпросјечне приходе; ова функција спорта манифестује се и кроз статусну потрошњу;

- Спорт као спектакл привлачи велики број људи; захваљујући спектаклу који се троши као свака друга роба, развио се спортски туризам у облику новог „путујућег човјечанства“;

- Спорт младе људе привлачи због свог ритуала, који се понавља на спортским борилиштима производећи своје јунаке и жртве;

- Спорт је облик вербалне и невербалне комуникације путем које се шаљу и примају поруке (симболи, покрети, говор тијела, израз лица итд.);

- Спорт је канал друштвене покретљивости и афирмације; нарочито добија на значају када су други институционални канали затворени за друштвену промоцију младих;

- Спорт ствара своје идоле, звијезде спорта са којима се многи идентификују; идоли се производе тако да се брзо троше и кратко трају;

- Спорт је привлачан јер се доживљава као нешто изузетно, несвакидашње и нерутински;

- Спорт је „уплетен у одређену друштвену ситуацију“ економије, политике, културе, пропаганде, релкаме итд.

Социологија спорта покушава наћи одговор на питања контекста и друштвене условљености спорта. Њен развој није проста посљедица развоја савремене социологије, као ни њеног распрострањања на све новије појаве. Тај развој није, како неки мисле, израз моде у односу на друга социолошка истраживања. Социологија спорта је одговор на најреалније потребе спортског покрета, непосредни резултат тих потреба; она указује на уску зависност између развоја спорта и развоја одређених подручја друштвеног живота, одређених појава културе и цивилизације.

Спорт је алтернатива и истовремено одраз савременог доба. Потиче из тмине нашег инстинктивног

commercial.

Sociology of sport is trying to find an answer to questions of context and the social character of sport. Its development is not a simple consequence of the development of modern sociology, as well as its distribution to all recent. This development is not, as some think, an expression of fashion in relation to other sociological research. Sociology of Sport is a realistic response to the needs of the sports movement, the immediate result of these needs; it indicates a close correlation between the development of sport and the development of certain areas of social life, certain phenomena of culture and civilization.

Sport is an alternative and also a reflection of the modern era. It comes from the darkness of our instinctive life, but the form of it today, is managing the modern society. The modern sport should not be regarded as a product of industrial capitalism, as it is talked about in the early parts of the Marxist or term “Protestant ethic”, but slowly developed empirical, experimental and mathematical understanding of the world.

A particularly interesting aspect is the impact of sports on mass culture and vice versa. Mutual rapport sports and politics, sports and religion - issues that are of an explanation must take into account the social framework of contemporary trends dominated by the industrialization and urbanization.

Following the study of sport, it was found that there was “upset” balance of the area between work and psychological and biological sciences and the study of social sciences (sociology, anthropology and social psychology), which leads to the complete knowledge of the sport, these new social facts.

The sociological approach to the sport is much more specific. Elements for a theoretical approach to the sociology of sport would consist of:

- Man as an actor and holder of certain activities;
- Role as expected behavior;
- Sporting event or game that brings together actors.

Considering the sociology of sport socialization is concerned with, in the foreground of its research is a sporting event. Sporting events are the players (actors), agents and supporters. The players are certainly the most important in the foremost, because without them there is no game and the competition. In the sociological study participations (players), what is interesting is primarily their relationship, relationship elderly towards younger players, the attitude towards the audience, judges, coaches, management, officials and support staff.

Agents in sports are physical education teachers, coaches, referees, officials, sports reporters, and lately, more and more sponsors. Educators of physical education were mediators between future athletes and clubs. They

живота, али за облик који данас има, одговорно је савремено друштво. Савремени спорт не треба сматрати ни производом индустријског капитализма, како се о њему говори у првим марксистичким дијелима, нити закаснијелим изразом „протестантске етике“, већ споро развијеним емпиријским, експерименталним и математичким поимањем свијета.⁸

Посебно занимљив аспект, јесте утицај спорта на масовну културу и обрнуто. Узајамни односи спорта и политике, спорта и религије – питања су која за своје објашњење морају узимати у обзир друштвени оквир, савремене токове у којима доминира индустријализација и урбанизација.

Пратећи истраживања спорта, увидјело се да постоји „поремећена“ равнотежа у овом подручју између радова биолошких и психобиолошких наука и студија друштвених наука (социологија, антропологија и друштвена психологија), што доводи у питање потпуно познавање спорта, ове нове друштвене чињенице.

Социолошки приступ спорту је умногоме специфичан. Елементе за теоријски приступ социологији спорта чинили би:

- Човјек као актер и носитељ одређених активности;
- Улога као очекивано понашање;
- Спортски догађај или утакмица која окупља актере.

С обзиром да социологију спорта занима цјелина друштвености, у првом плану њених истраживања налази се спортски догађај. Спортски догађај чине играчи (актери), посредници и навијачи. Играчи су свакако најважнији у најистакнутији, јер без њих нема утакмица и такмичења. За социолошко истраживање актера (играча), занимљив је прије свега њихов међусобни однос, однос старијих према млађим играчима, однос према публици, судијама, тренерима, управи, функционерима и помоћном особљу.

Посредници у спорту су: педагози физичке културе, тренери, судије, функционери, спортски новинари и у последње вријеме, све чешће, спонзори. Педагози физичке културе су посредници између будућих спортиста и клубова. Они нарочито треба да познају начин успјешног селектовања спортских талената. Њихов однос, начин комуницирања с младима, може утицати на њихово привлачење или одбијање од спорта. Тренери имају двоструко понашање према спорту; они су стручњаци и педагози. Нажалост, најчешће се истиче

especially need to know the way of selecting successful sporting talents. Their attitude, a way of communicating with young people can affect their attraction or rejection of the sport. Coaches have doubled the role in the sport; they are professionals and educators. Unfortunately, the most common is a professional dimension, which is undoubtedly important, but often remains bare, without the necessary pedagogical dimensions of true human contact and activity. On the other hand, it should be noted that it is not enough just to have the knowledge, it is necessary to know and to convey it.

Training of trainers requires greater pedagogical and professional attention, because they are very important mediators and role models in sports. Officials or “standing outside participants in the sport,” used to work on an amateur basis. Today, they are usually paid officials in different sport clubs and federations. They are important because they convey the social values of sport. As a special category of mediation, sports bureaucracy that imposes its patterns of behavior and communication in sport should be noted. It is required as a structured sporting life, but often appears as its brakes.

Judges and their calls are routs to many misunderstandings. Communication between players and referees is disturbed due to the win at all costs. Although there are standards setting and controlling trials in the sport, we are witnessing frequent accidents due to the bare commercial sport. Misunderstandings arise due to the fact that athletes are usually professionals and amateur judge or semi-professional. Maybe it is out in the creation of professional organization.

Sport is used as a means of social integration group, the means of awakening the patriotic and national feeling and inciting mass psychosis. In the process, the viewers not only identify with the group and team, but also with the ethnic community and the wider global society. Therefore, it can be a means of connecting and separating nations, classes and races.

Sports journalists are among the most important mediators, because they influence public opinion and relations in sport. Sports journalism is a form of communication that can expand or narrow dimension of sporting success, or failure. Journalists assert social values and can decisively influenced their reporting on the popularity of certain sports. They create idols, culture and sports stars. Sports journalists also affect inciting the passions of fans and all those who are interested in the sport.

Content analysis showed that the prevalence of sports space in the newspaper that is not specialized in sport is over twenty percent. Using quantitative and qual-

⁸ Скемблер, Г. *Спорт и друштво*. Клио, Београд (2007). стр. 244

само стручна димензија, која је несумњиво важна, али врло често остаје огољена, без нужне педагошке димензије, истинског људског сусрета и дјеловања. С друге стране, треба истаћи да није довољно само посједовати знање, него је потребно и знати пренијети га.⁹

Школовање тренера захтјева већу педагошку и стручну пажњу, јер су они веома значајни посредници и узор у спорту. Функционери или „споља стојећи учесници у спорту“ раније су радили на аматерској основи. Данас су то најчешће плаћени функционери у разлитичим спортским клубовима и савезима. Они су значајни јер преносе друштвене вриједности у спорт. Као посебну категорију посредовања, треба споменути спортску бирократију, која намеће своје обрасце понашања и комуницирања у спорту. Она је потребна као организована структура спортског живота, али се врло често јавља и као његова кочница.

Судије и њихово суђење је узок многих неспоразума. Комуникација између играча и судије поремећена је због побједи по сваку цијену. Иако постоји велика нормираност и контрола суђења у спорту, свједоци смо честих инцидената због огољене комерцијализације спорта. Неспоразуми настају и због тога што су спортисти најчешће и професионалци, а судије аматери или поупрофесионалци. Можда је излаз у стварању професионалних судиских организација.

Спорт се користи као средство социјално-групне интеграције, средство буђења патриотских и националних осјећања и подстицање масовних психоза. Он је и начин да се гледаоци идентификују не само са групом и екипом, већ и са етничком заједницом или ширим глобалним друштвом. Зато он може бити средство спајања и раздвајања народа, класа, слојева и раса.¹⁰

Спортски новинари су међу најзначајнијим посредницима, јер утичу на јавно мњење и односе у спорту. Спортско новинарство је вид комуникације које може ширити или сужавати димензију спортског успјеха, односно неуспјеха. Новинари афирмишу друштвене вриједности и могу пресудно утицати, својим извјештавањем, на популарност одређених спортова. Они стварају идоле, култове и спортске звијезде. Спортски новинари такође утичу на распиривање страсти код навијача и свих оних који се занимају за спорт.

Анализа садржаја је показала да је заступљеност спортског простора у новинама које нису специјализи-

итивна анализа спорта, интересна информација о присуству не само индивидуалног спорта, већ и тима, као и интересна информација о играчким вредностима које су потребне у одређеном спорту могу бити откривене. Треба разликовати професионално извјештавање о сензационализму. Ово је посебно важно због спорта јурнализма који директно адресира спортску публику. Спортски јурналисти могу пропати масовни спорт или само одличан и конкурентан спорт. Подршка масовног спорта значи да се брине о његовој основи: спорт као физичко-културно покретање.

Спонзори су и даље доминантни агенти у спорту. Ово је маркетинг - комерцијална веза и комуникација између спонзора и спортских клубова. За нас, ово је и даље у својој инфаници, врста „прелиминара за почетнике.“ Спонзорство у спорту је и даље нејасно дефинисано. Како да спонзори не схвате да њихово једино мјесто је у „лобју“ спорта. Незауријешена интервенција у професионалном раду, може само довести до контрапродуктивних ефеката.

Спорт постаје професија, јер постоји специјализација и резултирајућа задовољност која није у складу са инвестираним енергијама. Јер због спорта који постаје начин да се постигне нешто ван граница, он је више вероватно да ће бити манипулиран.

Спорт се претвара у спектакл, тако да је јавност све више значајна. Због величине и бруталности, спектакуларност постаје све важнија као социјално феномен и из научне тачке гледишта. Чекчекинг има два значења. Једно је изражавање поштовања према одређеном клубу, друге је интензивна емоционална разmjена између гледалаца и играча на терену. Овај ангажман може бити разочарање, очај и гнев, али и режовање и еуфорија.

С друге стране, очигледна предубијеност је ирационална карактеристика и ирационална социјалност. Унутар сваког спорта гледалаца се може разликовати директни гледалац спортских догађаја, фанови и фановски центар (гана). У центру (језгро подршката) су најлојалнији, најпосрјешнији и најфанатичнији подршкати. Они често осјећају ентузијазам или „ваљави“ тип фанова и гледалаца спортских догађаја. Фанови се разликују од спортске публике по снажности и форми. Социјална истраживања су заинтересована првенствено социјалним позадином, социјалним статусом, образовним нивоом, итд..

Гледалац са једне стране и играч са друге стране су више „неодвојива јединица“. Велики фановски центри, организовани са циљем да помогну тиму, као такви, су постепено еволуирајући. Направити паралелу са разумевањем игре, иако је јасна намера да се присуствује спектаклу, увек има у позадини музика.

⁹ Фиск, Ц. *Популарна култура*. Клио, Београд (1991). стр. 211

¹⁰ Латиновић, Б. *Магистарски рад*. Универзитет у Бањој Луци, Бања Лука (2011). стр. 70

зоване за спорт преко двадесет процената. Користећи квантитативну и квалитативну анализу спортског извјештавања, могу се открити занимљиви подаци о заступљености не само појединог спорта, већ и клуба, као и занимљиви подаци о играчким вриједностима које се траже у поједином спорту. Такође треба разликовати професионално извјештавање од сензационализма. То је нарочито значајно, јер спортско новинарство усмјерава спортску публику. Спортски новинари могу пропагирати масовни спорт или само врхунски и такмичарски спорт. Заговарање масовног бављења неким спортом значи да се води рачуна о његовој основи, тј. о спорту као покрету физичке културе.

Спонзори су данас доминантни посредници у спорту. То је маркетиншко – комерцијални однос и новопорасла комуникација између спонзора и спортских клубова. Код нас је то још увијек у зачетку, нека врста „буквара за почетнике“. Спонзорство у спорту још увијек није јасно дефинисано. Спонзори као да не схватају да је њихово мјесто само у „предворју“ спорта. Неовлашћено мјешању у стручни рад, може довести само до контрапродуктивних ефеката.¹¹

Спорт постаје професија, јер у њему постоје специјализације и подспецијализације, а добијени ужитак уопште није сразмјеран уложеној енергији. Управо зато што спорт постаје начин да се оствари неки циљ изван њега, све је више шанси да ће се њиме и даље манипулисати.¹²

Спорт се претворио у спектакл, тако да публика све више добија на значају. Због бројности и насилничког понашања, навијање постаје све важнија појава како с друштвеног, тако и са научног становишта. Навијање има два значења. Једном је то исказивање привржености према одређеном клубу, кроз појачану емоционалну размјену навијача и актера на терену. Та приврженост може се кретати од разочарења, очајања и бијеса, па све до радовања и еуфорије.

С друге стране, видљива је пристрасност, ирационални карактер и ирационална друштвеност. Унутар сваке спортске публике могу се издвојити непосредни гледаоци спортских догађаја, навијачи и навијачко језгро (гангови). У центру (језгру навијача) налазе се најоданији, најфанатичнији и најупућенији навијачи. Њих често сматрају занесеним или „ћакнутим“ типом навијача. Насупрот њима, стоји „хладни“ тип навијача и посматрача спортских догађаја. Навијачи се разли-

That, however, departs from the foundations of sport (game) and they are very well recognized. The game is for them to become a sideshow and it is no wonder that modern sport in recent decades launches new phenomena.

Here we come to a final conclusion, that the escape into the sport, is an escape from social reality.

CONCLUSION

Sport is a social phenomenon, which in many ways is becoming a lucrative business not only for the performers (athletes), but for all others who surround it. It simultaneously becomes a form of social deviation, but in a paradoxical way socially acceptable. Sociology of sport is trying to find an answer to questions of context and the social character of sport. Sociology of Sport is a realistic response to the needs of the sports movement, the immediate result of these needs; it indicates a close correlation between the development of sport and the development of certain areas of social life, certain phenomena of culture and civilization. Top sport is a passion, drama, stress, and productive activity. In today's time define the sport as the game, it seems, as an attempt which does not lead to consideration of its essence. Sport is basically controlled aggression. This is particularly the case for team sports, where the teams are increasingly organized according to the system of military formations. However, sport in spite of all this possessed people hitting during games can be called a battle, but not war. Sport appears to be a solution to many misunderstandings in society. Finally, sport is a matter of prestige of the figures. Despite all the temptations, sport becomes a question of state and social systems. Sport turned into a spectacle, so that the public is becoming increasingly important. Sport becomes a profession, because there is a specialization and the resulting pleasure is not at all commensurate invested energy. Just because sport becomes a way to achieve some goal beyond it, it is more likely that it will continue to be manipulated.

Authorship statement

The authors have contributed equally.

Financial disclosure

We declare that we have no conflicts of interest.

¹¹ Фоер, Ф. *Како фудбал објашњава свет*. Моћ књиге, Београд (2006). стр. 117

¹² Коковић, Д. *Наличје такмичења*. Прометеј, Нови Сад (2008). стр. 80

кују од спортске публике по чвршћој и сталнијој форми. Социолошко истраживање интересује, прије свега, социјално поријекло навијача, друштвени положај, образовни ниво итд.

Публика са једне и играчи са друге стране, данас више нису „нераскидива цјелина“. Велике навијачке групе, организоване са основним циљем да помогну тиму који воле, постепено еволуирају. Чине то паралелно са схватањем да игра, упркос њиховој чистој намери да присуствују спектаклу, увијек има „пратећу музику“.¹³

То их међутим удаљава од соновног темеља спорта (игре) и они то веома добро препознају. Игра је за њих постала споредна ствар и зато није ни чудно што савремени спорт посљедњих деценија лансира нове феномене.

Ту долазимо до коначног закључка, да је бјекство у спорт, бјекство од друштвене стварности.

ЗАКЉУЧАК

Спорт је друштвена појава, која по много чему постаје уносна дјелатност и то не само за извођаче (врхунске спортисте), већ и за све остале који га окружују. Он паралелно постаје и облик друштвене девијације, али на парадоксалан начин друштвено прихваћене. Социологија спорта покушава наћи одговор на питања контекста и друштвене условљености спорта. Социологија спорта је одговор на најреалније потребе спортског покрета, непосредни резултат тих потреба; она указује на уску зависност између развоја спорта и развоја одређених подручја друштвеног живота, одређених појава културе и цивилизације. Врхунски спорт је страст, драма, стрес, али и производна дјелатност. У данашњем времену дефинисати спорт помоћу игре, чини се, да је покушај који не води сагледавању његове суштине. Спорт је у основи контролисана агресија. То је посебно карактеристично за колективне спортове, гдје се екипе све више организују по систему војних формација. Ипак, спорт и поред свих тих бесомучних ударања током утакмица се може назвати борбом, али никако ратом. Спорт се чини рјешењем за многе неспоразуме у друштву, али и у породици. Најзад, спорт је питање престижа саме личности. Без обзира на сва искушења, спорт постаје и питање државе и друштвених система. Спорт се претворио у спектакл, тако да публика све више добија на значају. Спорт постаје професија, јер у њему постоје специјализације и подспецијализа-

ције, а добијени ужитак уопште није сразмјеран уложеној енергији. Управо зато што спорт постаје начин да се оствари неки циљ изван њега, све је више шанси да ће се њиме и даље манипулисати.

Izjava autora

Autori pridonijeli jednako.

Konflikt interesa

Mi izjavljujemo da nemamo konflikt interesa.

LITERATURA / REFERENCES

- Божовић, Р. (2009). Социологија и спорт. Подгорица: Универзитет Црне Горе.
- Врцан, С. (1990). Спорт и насиље данас у нас. Загреб: Напријед.
- Жугић, З. (1996). Увод у социологију спорта. Загреб: Свеучилиште у Загребу.
- Јокић, М. (2011). Шта је луђе, спорт или свет. Нови Сад: Прометеј.
- Кокловић, Д. (2008). Наличје такмичења. Нови Сад: Прометеј.
- Латиновић, Б. (2011). Необјављени магистарски рад. Бања Лука: Универзитет у Бањој Луци.
- Радош, Ј. (2010). Филозофија спорта. Сремски Карловци: Каирос.
- Скемблер, Г. (2007). Спорт и друштво. Београд: Клио.
- Стојковић, С. (1989). Убија ли спорт. Београд: Филип Вишњић.
- Фоер, Ф. (2006). Како фудбал објашњава свет. Београд: Моћ књиге.
- Фиск, Џ. (1991). Популарна култура. Београд: Клио
- Coalter, F. (2007). A wider social role for sport. Taylor&Francis.
- Cox, R.H. (2002). Sport psychology: concepts and applications. McGraw Hill.

Primljen: 8. mart 2014. / Received: March 8, 2014
Prihvaćen: 15. april 2014. / Accepted: April 15, 2014

¹³ Јокић, М. *Шта је луђе, спорт или свет*. Прометеј, Нови Сад (2011). стр. 94